

ČTVRTLETNÍK

JARO 2016

PRO PAMÁTKY

Soulad současné tvorby s historickým prostorem

NOVÝ INTERIÉR KAPLE V OLOMOUCI A PŘÍKLADNÁ REKONSTRUKCE V RADIMI
ROZHOVOR S MARTINEM BARRYM O reSITE
KLÍČ K PAMÁTKÁM A LUCEMBURSKÝ ROK

Zdeněk Perout

ÚVODEM

Posláním naší redakce i celé organizace je přinášet osvětu v oblasti péče o památky a představovat inspirativní příklady z praxe v oblasti obnovy, využívání i financování kulturního dědictví. Podnětů pro práci máme stále více. Asi je to tím, že portál i časopis PROPAMÁTKY zná stále více lidí, kteří nám tipy do zpravodajství zasílají. Nebo narůstá i počet inspirativních příkladů hodných následování?

Statistiky návštěvnosti, počty rozhovorů, facebookových přátel a „lajků“ se nám zvyšují. Kompletní přehled vzorně opravených památek sice není k dispozici, ale celostátní i regionální soutěže vzrůstající trend minimálně naznačují. Mám z tohoto osobně radost a jsem zvědavý, co nového a pozitivního se v oblasti péče o památky stane v tomto roce. Těším se, že o tom budeme veřejnost moci průběžně informovat.

Rád bych na tomto místě poděkoval všem našim příznivcům a dárcům, neziskovým organizacím, ale také odborníkům z řad zaměstnanců úřadů i firem, kteří k výše uvedenému svým dílem přispívají. Přeji všem jen to dobré nejenom při péči o naše společné kulturní dědictví.

Aleš Kozák

DOPORUČUJEME

PAMÁTKY A CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

STUDIO AXIS pořádá v Praze dva semináře zaměřené na památkovou péči: 28. dubna Poruchy a opravy nosných konstrukcí historických budov a 17. května Řešení správných deliktů v oblasti památkové péče. Podrobné informace a přihlášky naleznete na www.studioaxis.cz.

MĚSTO A KONVERZE INDUSTRIÁLNÍCH AREÁLŮ

ČKAIT, ČSSI a Industriální stopy pořádají 10. června v Karlových Varech 21. mezinárodní konferenci Městské inženýrství 2016. Tématem pro rok 2016 je Město a konverze industriálních areálů. Akce se koná v rámci Dnů stavitelství a architektury Karlovarského kraje.

Juan de Vojnikov WM, CC-BY 3.0

FESTIVAL MUZEJNÍCH NOCÍ

Ve dnech 20. května až 11. června se uskuteční 12. ročník Festivalu muzejních nocí. Letos se do něj zapojí 474 institucí, které nabídnou návštěvníkům noční prohlídky stálých expozic, výstav a řadu doprovodných akcí. Festival navazuje na Mezinárodní den muzeí.

NOVĚ ZAPSANÉ PAMÁTKY

Do evidence Národního památkového ústavu bylo v posledním čtvrtletí roku 2015 zapsáno celkem 22 nemovitých kulturních památek. Na seznam přibyly například vodní mlýny ve Starosedlském Hrádku a Jaroslavcích, mosty v Hostinném a Kuksu, českokobrodská sokolovna, špitál v Kosmonosech, několik soch, měšťanských domů a dalších památek.

Paličkap WM, CC-BY 3.0

HMATOVÁ MAPA PLZNĚ

Janek Antonisio Alonzo WM, CC-BY 2.0

Speciální mapa centra Plzně a širšího okolí je určena pro nevidomé a slabozraké. Pomůcka umožňuje hmatem rozlišit jednotlivé ulice, budovy a jejich vchody, přechody, zeleň či schodiště s vyznačením jejich směru a je doplněna krátkými popisky v Braillově písmu. Mapa je pro zájemce připravena k zapůjčení v plzeňském infocentru, další jsou k dispozici ve vědecké knihovně, Tyfloservisu a TyfloCentru.

Bjalek Michal WM, CC-BY 3.0

VÝSTAVOU KARLŠTEJNSKÝ POKLAD A KULTURA DVORSKÉHO PROSTŘEDÍ KARLA IV. ZAPOČNE PROGRAM LUCEMBURSKÉHO ROKU.

ROZHOVOR S PETREM FEDOREM A LUKÁŠEM KUNSTEM Z NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU

Klíč k památkám a Lucemburský rok

S počátkem návštěvnické sezony jsme se zaměřili na novou službu Klíč k památkám, kterou nám přiblížil náměstek generální ředitelky pro správu památkových objektů Petr Fedor. Druhý rozhovor jsme vedli s Lukášem Kunstem, garantem Lucemburského roku, šestého ročníku projektu Po stopách šlechtických rodů.

NA NOVÝ PORTÁL A APLIKACI KLÍČ K PAMÁTKÁM JSME SE ZEPTALI PETRA FEDORA:

Klíč k památkám vychází z věrnostního programu, který vznikl v roce 2009 ve středočeském pracovišti Národního památkového ústavu. Co se od té doby změnilo?

V pravidlech zůstával náš věrnostní program až do loňského roku v zásadě stále stejný. Za pět zaplacených prohlídek na některém ze zapojených

objektů potvrzených razítkem do věrnostního pasu nabízel šestou prohlídku libovolného památkového objektu zdarma. Zásadně se ale změnil rozsah programu, který do loňského roku platil na více než stovce památek, a každoročně jsme při něm rozdali téměř milion věrnostních pasů. Na 30 tisíc těchto pasů s šesti razítky svědčícími o šesti návštěvách na některém památkovém objektu se po každé z posledních návštěvnických sezon zapojovalo do soutěže o věcné ceny.

Celý projekt přešel do digitálního světa 20. prosince 2015. Na adrese www.klickpamatkam.cz byl spuštěn internetový portál Klíč k památkám s příslušnou mobilní aplikací, který podává informace mimo jiné v pěti cizích jazycích. Soutěžící již nadále nesbírají razítka, ale načítají své specifické QR kódy a celý projekt je potenciálně otevřen pro všechny zpřístupněné památkové objekty v České republice. Do počátku letní návštěvnické sezony jich na portálu najdete již na 140.

Jak dlouho se připravovala stávající podoba věrnostního programu a informačního portálu včetně mobilní aplikace? Jaké zásluhy mají kasteláni jednotlivých objektů?

Duchovním otcem digitalizovaného věrnostního programu je můj před-

TEXT DAGMAR KOŽELUHOVÁ, JAN ČERVINKA
FOTO NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, WIKIMEDIA COMMONS

KASTELÁNI PŘIPRAVUJÍ PESTRÝ PROGRAM NÁVŠTĚVNICKÉ SEZONY 2016.

chůdce Petr Svoboda, který jej začal připravovat před více než pěti lety. Následně se celého projektu ujalo Ministerstvo kultury a ve spolupráci s Národním památkovým ústavem pak byl zpracován v rámci Integrovaného operačního programu Evropské unie.

Kasteláni jednotlivých objektů mají na celé přípravě naprosto zásadní podíl a patří jim poděkování a nestydím se říci i obdiv celého realizačního týmu. Jak už to tak žel u evropských dotací bývá, i u Klíče k památkám došlo v administraci jednotlivých postupových kroků ke značnému zpoždění a tím i celého projektu, které bylo spojeno i se značnými změnami stávajícího pokladního rezervačního systému, a tak se jeho aplikace na jednotlivé památkové objekty kryla se zahájením loňské hlavní návštěvnické sezony. Za nejvyššího návštěvnického provozu jsme tak byli nuceni testovat a upravovat program, který nebyl zpočátku ani zdaleka dokonalý a se kterým naprostá většina kolegů na památkových objektech neměla žádné zkušenosti. O krizové situaci a občas i ostrá slova tak nebyla nouze.

Blíží se nová sezona. Kolik památkových objektů se již zapojilo? Přibudou letos nějaké další? Kolik je registrováno věrnostních pasů?

Objektů ve správě měst, krajských úřadů, soukromých osob i dalších subjektů s námi momentálně vyjednává více než 20. Na počátku hlavní návštěvnické sezony tak očekáváme,

DO KLÍČE K PAMÁTKÁM SE MŮŽE ZAPOJIT KTERÝKOLI ZPŘÍSTUPNĚNÝ PAMÁTKOVÝ OBJEKT.

PETR FEDOR

- ▶ narodil se v roce 1971
- ▶ vystudoval historii a český jazyk a literaturu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně
- ▶ v památkové péči působí od roku 1992, nejprve na hradě Pernštejn, od roku 1995 jako kastelán na zámku v Bučovicích a od roku 2001 na hradě Veveří
- ▶ v roce 2007 absolvoval mezinárodní vzdělávací kurz řízení a administrace objektů přírodního a kulturního dědictví ve francouzském Cluny
- ▶ v letech 2005 až 2014 byl předsedou profesního sdružení pracovníků památkových objektů Památky 2000
- ▶ od roku 2013 je náměstkem generální ředitelky Národního památkového ústavu pro správu památkových objektů

že oficiálně zapojených hradů, zámků, klášterů a dalších památkových objektů bude na 140. Pevně ale věřím, že během roku budou přibývat další.

Věrnostní pasy již napříště budou registrovány buď v papírové podobě při první návštěvě objektu, anebo na internetovém portálu. V polovině března jich bylo registrováno 18 961.

Klíč k památkám nabízí praktické informace. Podle čeho se dají vyhledávat a pomohou i hendikepovaným návštěvníkům? Lze si pomoci aplikací zakoupit také vstupenku?

Internetový portál Klíč k památkám podává ke každému ze zapojených objektů i stručnou informaci o službách, které jsou tam k dispozici, a samozřejmě i o jeho přístupnosti pro hendikepované. Výhodou je, že tyto informace mohou správy objektů průběžně aktualizovat, doplňovat a zpřesňovat. Právě v těchto dnech řeší kolegové z ekonomického oddělení novou platební bránu Národního památkového ústavu. Očekáváme tak, že ještě během letošního roku bude možné na vybrané objekty prodávat vstupenky on-line.

Součástí projektu je také program Klíč pro školy. Můžete jej čtenářům více přiblížit?

Klíč pro školy je naší speciální nabídkou, od které si slibujeme znovuoživení v poslední době žel poněkud upadajícího zájmu školních výletů o návštěvu památkových objektů.

NA ZAČÁTKU LETOŠNÍ SEZONY KLÍČ K PAMÁTKÁM NABÍZÍ JIŽ 140 OBJEKTŮ.

Na všechny registrované základní školy v České republice a v blízkém příhraničí Polska, Německa, Rakouska a Slovenska tak byly odeslány speciální již registrované karty, jimiž se školní výpravy mohou prokázat na pokladnách objektů, které se do programu Klíč pro školy zapojí.

Pokud si tedy paní učitelka či pan učitel vyberou na našem portálu památkový objekt, který Klíč pro školy nabízí, mohou si v určených dnech a časech minimálně s dvoudenním předstihem rezervovat prohlídku pro svou školní třídu. S kartou Klíč pro školy a potvrzenou rezervací pak na pokladně objektu získají 50% slevu.

Klíč k památkám nezahrnuje pouze objekty spravované Národním památkovým ústavem, ale je otevřen i ostatním majitelům a správcům. Kdo se může zapojit a za jakých podmínek? S kým již spolupracujete?

V současnosti se může zapojit kterýkoli zpřístupněný památkový objekt v České republice a prozatím jen teoreticky i v zahraničí, který nabízí základní sjednocující službu, tedy prohlídku památkového objektu s průvodcem, a který je ochoten přistoupit na širší podmínky členství. Je zapotřebí investovat do vlastní prezentace na portálu Klíč k památkám, zajistit si připojení pokladny k internetu a získat základní licenci a hardware k registraci a načítání elektronických věrnostních pasů – QR kódů.

DO AKCÍ, KTERÉ POŘÁDÁ NPÚ K 700. VÝROČÍ NAROZENÍ KARLA IV., SE ZAPOJIL TAKÉ HRAD VELHARTICE.

V rámci přípravy na Klíče k památkám jsme oficiálně spolupracovali s Asociací majitelů hradů a zámků. Našich současných zapojených partnerů je již téměř 30. Nerad bych ovšem někoho upřednostňoval, jsme totiž všem velmi vděční za jejich ochotu se do projektu zapojit. Zkuste je najít na našem portálu a navštivte je.

Jaký spatřujete hlavní přínos celého projektu a z čeho máte jako náměstek pro správu památkových objektů největší radost?

Klíč k památkám je prvním nekomerčním prezentačním prostředím v České republice, které je do budoucna otevřeno všem zpřístupněným památkovým objektům bez ohledu na jejich majitele či správce. To, že je k dispozici i v pěti cizích jazycích, snad alespoň do jisté míry kompenzuje náš dlouholetý dluh v této oblasti a je to spíše povinnost. Opravdovou radost mám ale z faktu, že se s žádostmi o základní informace již ozývají první objekty ze zahraničí a snad bychom se tak do budoucna mohli stát i projektem plnohodnotně mezinárodním. Ve spolupráci se svými nejbližšími sousedy máme totiž, podle mého mínění, nejen v oblasti prezentace památek a cestovního ruchu velmi co dohánět.

WWW.NPU.CZ
WWW.KLICKPAMATKAM.CZ

O PROJEKTU LUCEMBURSKÝ ROK JSME HOVOŘILI S LUKÁŠEM KUNSTEM:

Stěžejní akcí Lucemburského roku je výstava Karlštejnský poklad – kultura císařského dvora Karla IV. Byla během příprav některá díla restaurována, případně zjištěny nové překvapivé skutečnosti?

K restaurování nemuselo dojít, protože celý poklad je v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze uchovávan ve velmi dobrém stavu a stejně jako o ostatní sbírky o něj pečuje tým kurátorů a restaurátorů. Ani žádné nové překvapivé skutečnosti vystavení pokladu nepřineslo, protože nebyl v této fázi podroben žádnému novému zkoumání. Poklad patří do sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze již od 50. let 20. století, kam se dostal po zestátnění textilního muzea továrníka Jindřicha Waldese. Původem je ale středověký poklad přímo z hradu Karlštejna, kde jej ukryli pravděpodobně za husitských válek do některé z hradních zdí. Tak přečkal celých 600 let a tam jej pak také v 19. století objevili stavební dělníci a následně jej prodali prostřednictvím směnárníka Eduarda Kische.

Na Karlštejně jste připravili pro letošní sezonu nové edukační programy. Jaká mají témata a věnují se také Lucemburskému roku?

Hrad Karlštejn kvůli svému velmi silnému návštěvnímu provozu neměl dostatek provozních kapacit na to, aby se věnoval cíleně dětským návštěvníkům.

PROGRAM K LUCEMBURSKÉMU ROKU PŘIPRAVUJE TĚMĚŘ 30 HRADŮ, ZÁMKŮ A KLÁŠTERŮ.

Ti tak museli s rodiči absolvovat běžnou prohlídkovou trasu, která jim nebyla nikterak obsahově ani formou prezentace upravena. V letošním roce jsme rozšířili současnou nabídku červnových prohlídek kaple sv. Kříže pro základní školy na edukační program, v němž se věnujeme tomuto unikátnímu středověkému prostoru, jeho výzdobě obrazové i zlatnické, ale neopomíjíme ani jeho symboliku. Druhým edukačním programem, který připravujeme především na léto, bude program s názvem Den na Karlštejně, kde se s dětmi zaměříme na poznání života na Karlštejně. Seznámí se tak se životem poddaných, rytířů, ale i umělců a šlechtů. Nebudou to samozřejmě pouze komentované prohlídky, ale prohlídky se zážitkem, kdy si děti vyzkoušejí věci běžné potřeby ve středověku. V neposlední řadě připravujeme na léto dětské prohlídky základního okruhu.

Na moravských hradech Šternberk a Veveří bude k vidění koruna sv. Václava. Do Čech zase odtamtud poputují jiná významná díla středověkého umění. Můžete akce přiblížit?

Chtěli jsme v roce 700. výročí narození jednoho z nejvýznamnějších panovníků našich dějin symbolicky propojit Čechy a Moravu a představit tak významná středověká díla z Moravy v Čechách a naopak symbol české státnosti, Svatováclavskou korunu, zase přiblížit zájemcům na Moravě. Bude to jistě logisticky náročná akce, ale věříme, že ji veřejnost přijme s nadšením.

MORAVSKÉ LUCEMBURKY PŘIPOMENE VÝSTAVA LEV A ORLICE NA HRADĚ VEVEŘÍ.

Výstavy a kulturní akce k Lucemburskému roku organizuje téměř 30 hradů, zámků a klášterů. Co by si podle vás zájemci neměli nechat ujít?

Akcí je skutečně celá řada a každý si jistě přijde na své. Ať už to jsou rytířská klání na hradě Bouzov, či narozeniny Karla IV. na hradě Velharti-

LUKÁŠ KUNST

- ▶ narodil se v roce 1979 v Třebíči
- ▶ pochází z Jaroměřic nad Rokytnou
- ▶ vystudoval marketing na Vysoké škole hotelové v Praze
- ▶ od roku 2009 působí jako zástupce kastelána hradu Karlštejn
- ▶ v roce 2016 je garantem projektu Lucemburský rok

ce nebo další víkendové akce, jejichž přehled najdete na stránkách Národního památkového ústavu. Kromě těchto víkendových či krátkodobých akcí by zájemcům neměla ujít již zmiňovaná výstava Karlštejnského pokladu, zahájíme ji 7. května, dále od 1. června expozice na hradě Křivoklát rozšířená o výjimečnou bibli Václava IV. Na hradě Veveří otevřou 1. července dlouhodobou výstavu Lev a orlice – moravští Lucemburkové a jejich hrad a v neposlední řadě nová expozice na hradě a zámku v Jindřichově Hradci nazvaná Následovníci sv. Jiří, která bude zpřístupněna 1. srpna.

Spolupracujete na programu oslav s Univerzitou Karlovou, Akademií věd, Národním muzeem nebo s Národní galerií, například na výstavě Císař Karel IV. 1316–2016 či dalších projektech? Má Lucemburský rok také zahraniční partnery?

Ano, spolupracujeme a na výstavách budou prezentovány také některé exponáty z našich sbírek. Národní památkový ústav v rámci projektu Lucemburský rok zahraniční partnery nemá.

Doporučil byste čtenářům nějakou zajímavou zahraniční akci spojenou s letošním výročím?

Rozhodně společnou česko-bavorskou zemskou výstavu, na které se podílí Národní galerie, a bude k vidění v Praze a v Norimberku. ■

KULTURNÍ PAMÁTKA ZAUHLOVAČKA BY SE MĚLA STÁT MÍSTEM SETKÁVÁNÍ A CENTREM SPOLEČENSKÉHO DĚNÍ.

CHVÁLÍME

Zauhlovačka ožívá díky dobrovolníkům

Spolek AvantgArt pravidelně organizuje dobrovolnická setkání na záchranu bývalé zauhlovací a vodárenské věže ve Vratislavicích nad Nisou. V budoucnosti by mělo být přízemí a první patro využíváno jako místo setkávání všech věkových skupin a živé centrum společenského dění. Výrazná industriální stavba byla na konci loňského roku prohlášena kulturní památkou.

Zauhlovačka je součástí původní textilní továrny na výrobu koberec. S výškou 52 metrů je jednou z významných dominant Vratislavic. Byla postavena v letech 1916–1919 na návrh architekta Leopolda Bauera. Stavbu financoval tehdejší majitel Willy Ginzkey, který se rozhodl pro kompletní elektrifikaci továrny. Zauhlovací věž s vodním rezervoárem tvořila součást parní elektrárny. Většina budov v are-

TEXT DAGMAR KOŽELUHOVÁ
FOTO MIROSLAV PROUSEK

S VÝŠKOU 52 METRŮ JE JEDNOU Z VÝZNAMNÝCH DOMINANT VRATISLAVIC.

álu byla v minulém století postupně adaptována na moderní výrobu, Baue-rova elektrárna se zauhlovací věží však zůstala v původním stavu. V posledních letech chátrala a hledalo se pro ni smysluplné využití.

Spolek AvantgArt vytvořil projekt na její záchranu a od ledna 2016 pořádá dobrovolnické akce na vyklizení jednotlivých pater věže. Podařilo se vyčistit prostor od odpadu, prachu, trusu i nebezpečných látek a odstranit překážející kovové konstrukce. Po úklidu čekají dobrovolníky stavební práce a úprava okolí objektu. Částečné zpřístupnění pro veřejnost se plánuje od června.

Na oživení památkově chráněné stavby a vytvoření kulturního centra Zauhlovačka se spolku podařilo v loňském roce získat finanční příspěvek z programu Města z jiného těsta – Živé granty Nadace VIA. V budoucnu by se ve věži mohl vytvořit prostor pro koncerty, první patro by mělo sloužit jako výtvarný ateliér a sdílené dílny tradičních řemesel. Hlavním cílem je vytvoření prostoru, kde se budou setkávat lidé z blízkého okolí, a nabídnout jim zajímavý program, na kterém se sami budou také podílet. ■

VÍCE O PAMÁTCE NALEZNETE NA WWW.INDUSTRIALNIPOGRAFIE.CZ. AKTIVITY SPOLKU AVANTGART SLEDUJTE NA FACEBOOKU.

RADIMŠTÍ MAJÍ OD MINULÉHO ROKU NEVŠEDNÍ KNIHOVNU. PLÁNUJÍ SE VÝSTAVY A PROSTOR JE URČEN TAKÉ PRO KOMUNITNÍ SETKÁVÁNÍ A POŘÁDÁNÍ KULTURNÍCH AKČÍ.

NA PODZIM ROKU 2008 SE JIŽNÍ ČÁST ZCHÁTRALÉHO DOMU ZŘÍTLA.

TORZO OBJEKTU BYLO NĚKOLIK LET PROVIZORNĚ ZAJIŠTĚNÉ.

V ROCE 2013 OBEC ZÍSKALA DOTACI A ZAČALA S REKONSTRUKCÍ ZAPSANÉ KULTURNÍ PAMÁTKY.

ZAJÍMAVÁ REKONSTRUKCE

V Radimi zachránili vzácné stavení. Slouží jako knihovna

V roce 2008 se v poloroubeném domě čp. 41 v Radimi na Jičínsku ještě bydlelo. Avšak byl natolik zchátralý, že se toho roku část stavení zřítla. Jakkoliv se záchrana zdála téměř nemožná, podařilo se tuto ojedinělou památku lidové architektury příkladně opravit. Od roku 2015 v domě sídlí knihovna a obec má další plány.

Barokní krajina

Nedaleko od Jičína a Valdic leží na úpatí lesnatých kopců obec Radim. Stejně jako celý kraj Českého ráje byl formován v prvních desetiletích 17. století osobností Albrechta z Valdštejna, tak i v Radimi zanechaly jeho aktivity výraznější stopu. Přivedl do obce kartuziány, kteří v ní pobývali, než si postavili klášter ve Valdicích. Starou radimskou tvrz si přestavěli v barokní zámeckou rezidenci. Později byl v barokních formách vystavěn nový kostel sv. Jiří a fara. Do dnešních dnů zůstal kostel, zámek zanikl před druhou světovou válkou. Kostel a kamenná boží muka na kraji obce byly dlouhá desetiletí jedinými objekty zapsanými do Ústředního seznamu kulturních památek. Teprve nedávno přibyla další, v pořadí třetí památka. V roce 2009 byl za ni Ministerstvem kultury prohlášen dům čp. 41, jehož

existence je doložena v písemných pramenech již k roku 1782.

Výjimečnost domu

Radimské stavení má netypické dispoziční uspořádání, které je ve venkovském prostředí zcela neobvyklé, protože napodobuje městské podsínňové domy. Z průčelní podsíně na štítové straně se totiž vstupuje do podélné síně, která sousedí s obytnou světnicí a dvěma komorami. Dům má však zároveň i obvyklý vesnický vstup do síně dveřmi ze zápraží. V regionu Jičínska se jedná o vzácné řešení.

Pohled zblízka

Přízemní roubené stavení s průčelní podsíní má obdélný půdorys se štítovou orientací ve vztahu ke komunikaci, ke které se obrací předsunutým štítem s loubím podepřeným třemi profilovanými sloupky s pásky. Tento stavební dispoziční prvek sloužil jako dobře prosvětlený a současně chráněný prostor pro drobnější práce nebo místo sousedského setkávání. Nezanedbatelná byla také ochrana oken před nepříznivým počasím. Dům má tradiční trojdílné uspořádání se vstupem z boční dvorní strany, ale vstoupit se do něj dá i ze štítového

průčelí přímo z podsíně. Zajímavé je i vnitřní uspořádání domu. Severní podsínňová část domu se rozčleňuje do tří traktů: menší obytné světnice s omazaným podhledem s fabionovými okraji, podélně orientované síně a dvou komor. Dispozice pak pokračuje již tradičním způsobem, ve středním dílu se nachází příčně orientovaná síň v zadní části s černou kuchyní, v jižní pak velká obytná světnice. Stavení je sroubeno z hracných trámů v nárožích svázaných tesařskými spoji na rybinu. Konstrukce krovu je hambalkové soustavy. Samotnou podsíň utváří dekorativně

ZEPTALI JSME SE

Na dům čp. 41 v Radimi a jeho obnovu jsme se zeptali Jana Tluchoře z Národního památkového ústavu v Josefově.

Když jsme poprvé v roce 2008 dům v Radimi navštívili, zdálo se nám jeho záchrana téměř nemožná. Tehdejšího majitele jsme se marně snažili upozornit na hodnotu a havarijní stav domu a také na možnost prohlášení domu za kulturní památku a případné čerpání dotací na jeho obnovu. Asi za dva týdny nato se polovina domu zřítla. Následovalo velmi pozitivní jednání s paní starostkou obce Zdeňkou Brixovou, po kterém obec dům nebo spíše zříceninu domu koupila

a souhlasila s prohlášením za kulturní památku. Bylo dohodnuto řešení, že zřícená část domu se obnoví v dosavadní hmotě, už ne jako roubená, ale jako zděná s hladkou štukovou omítkou a s využitím podkrovím, a bude do ní umístěna obecní knihovna. Dochovaná část se citlivě zrekonstruuje a bude sloužit jako prezentace objektu samotného s případným využitím k výstavním nebo muzejním účelům. Samotné stavební práce se však rozběhly až po 5 letech, na konci roku 2013. Do té doby přežívalo torzo objektu provizorně zajištěné dřevěnými podpěrami a vzpěrami. Málem jsme již nevěřili, že se práce zahájí. Obec čekala na vhodný okamžik pro podání žádosti o dotaci od Ministerstva zemědělství. Velmi dobrá atmosféra panovala při kontrolních dnech, konaly se každých 14 dní

a řešily se detaily provedení prací a věci, které se nečekaně objevily až při realizaci. Výborná spolupráce byla s projektantem Jaroslavem Kaplanem, pracovníci památkové péče z Jičína Lenkou Vejrovou i stavebním dozorem zajištěným Karlem Suchým. Také obec Radim zastoupená starostkou Zdeňkou Brixovou vyšla vstříc všem našim požadavkům. Stavební firma pana Zaplatíla, která práce realizovala, sice neměla moc zkušeností s obnovou památkových objektů, ale musím říci, že se velmi snažila nám vyhovět, a myslím, že celkový výsledek je více než dobrý.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVNÍŠTĚ V JOSEFOVĚ
WWW.NPU.CZ/CS/UOP-JOSEFOV

TEXT JAN ČERVINKA, JAN TLUCHOŘ
FOTO JAN TLUCHOŘ, FOTOARCHIV
NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU
V JOSEFOVĚ

NA MÍSTĚ ZŘÍCENÉ ČÁSTI VZNIKLA NOVOSTAVBA.

TA RESPEKTOVALA PŮVODNÍ HMOTU, ALE BYLA VYSTAVĚNA JAKO ZDĚNÁ A JIŽ NE JAKO ROUBENÁ.

vyřezávané sloupky s pásky napodobujícími arkádu. Lomenice předsunutého severního trojúhelného štítu je horizontálně rozčleněna do tří pruhů od sebe oddělených zdobně vyřezávanými obloučkovými lemy. Nejširší spodní pruh je členěn do šesti polí se střídavou diagonální skladbou. Vrchní dva jsou skládány svísele. V prostředním pruhu jsou dva obdélné otvory s profilovanými dřevěnými šambránami. V domě je dochována řada původních architektonických prvků, které jsou výtvarně a řemeslně zajímavě provedeny, jako například výše zmíněné sloupky podsíně a lomenice, zárubně dveří a oken, okenní parapety, dveře zdobené polychromií, dále různá kování a jiné detaily.

Mladší historie

Dům pravděpodobně původně sloužil jako pazderna, kde se zpracovával a sušil len, později také jako tkalcovna. Místními ústně tradovanou informací do značné míry potvrdil nález pozůstatku topeniště při nedávné rekonstrukci podlah. V průběhu své existence byl dům různě upravován. Sedlová střecha byla původně kryta slaměnými došky, které byly na počátku 20. století nahrazeny pálenými a cementovými taškami. V druhé polovině 20. století se uskutečnily nevhodné úpravy v jižní světnici, kde bylo přezděno část roubení a osazena trojdílná okna. Přestože se v domě bydlelo, tak se o něj dlouhodobě nepečovalo a řadu desetiletí chát-

ral bez základní údržby. Na podzim roku 2008 se jižní část domu pod tíhou čerstvě napadlého sněhu zřítla a hrozil tak zánik celého stavení.

Příkladná spolupráce

V roce 2008 byl tehdejší majitel upozorněn pracovníky Národního památkového ústavu v Josefově na jedinečnost domu, na možnost prohlášení objektu za kulturní památku a případné čerpání dotací na jeho obnovu. Majitel nezareagoval a po zřícení části domu mu obec poskytla náhradní bydlení. Pracovníci Národního památkového ústavu v Josefově ve spolupráci s městským úřadem v Jičíně oslovili obec Radim, zda by se tohoto regionálně jedinečného domu neujala. Starostka Zdeňka Brixová k této výzvě přistoupila kladně, obec dům koupila a rozhodla se z velké části poškozené stavení zachránit. Souhlasila také s jeho prohlášením za kulturní památku.

Následujícího roku byla odstraněna zřícená část domu a celý objekt byl provizorně staticky zajištěn. Takto dům vydržel další dva roky. V roce 2011 začala projektová příprava. Projekt rekonstrukce počítal s tím, že zřícená část domu se obnoví v dosavadní hmotě už ne jako roubená, ale jako zděná s hladkou štukovou omítkou a okenními osami respektujícími osy původní a s využitým podkrovím. Jakmile se obci podařilo získat dotaci, rozběhly se na podzim roku 2013 stavební práce.

LOMENICE A DŘEVĚNÉ VÝPLNĚ OKENNÍCH A DVEŘNÍCH OTVORŮ BYLY REPASOVÁNY.

NÁSLEDOVALA TESAŘSKÁ OBNOVA ROUBENÉ KONSTRUKCE, KROVU A POKLÁDKA STŘEŠNÍ KRYTINY.

Nejprve byla vystavěna hrubá novostavba na místě zřícené části, následovala tesařská obnova roubené konstrukce, krovu a pokládka nové střešní krytiny z asfaltové lepenky. Dále byla

PATRIMONIUM PRO FUTURO

Cenu uděluje Národní památkový ústav od roku 2014. Podtitul Společenské ocenění příkladů dobré praxe naznačuje snahu hodnotit zdárné počiny v oblasti památkové péče a upozornit na osoby, které se o ně přičinily. Nominace navrhuje odborníci z regionálních pracovišť Národního památkového ústavu. Z každého kraje jsou navrženy nanejvýš dvě, které jsou zařazeny do jedné ze čtyř kategorií: obnova památky, restaurování; objev, nález roku; prezentace hodnot; záchrana památky. Cena má podobu diplomu a pamětní plakety. Laureáti získávají rovněž roční předplatné časopisu Zprávy památkové péče a roční rodinnou vstupenku na objekty ve správě Národního památkového ústavu. Od roku 2015 se do hodnocení zapojuje také veřejnost, která on-line hlasováním vybírá z nominovaných počínů. Cena veřejnosti nese název Památky děkují.

PŘÍKLADNÁ SPOLUPRÁCE ZÁSTUPCŮ OBCE A PRACOVNÍKŮ NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU POMOHLA ZACHRÁNIT VÝJIMEČNOU PAMÁTKU LIDOVÉ ARCHITEKTURY.

reparována lomenice a dřevěné výplně okenních a dveřních otvorů. Okna do nové části byla vyrobena dle těch zachovaných. V interiéru byly opraveny a doplněny původní podlahové materiály a hliněná omítky v menší světnici. V nově vystavěných prostorách byly použity soudobé materiály a prvky. Nakonec byly realizovány vnější vápenné omítky a regionálně tradiční vápenný nátěr roubené konstrukce. Okolí domu doplnil dřevěný laťkový plot, kamenné zápraží a zpevněné mlatové povrchy.

Podpora ze Státního zemědělského intervenčního fondu činila 2 miliony 300 tisíc korun. Obec uhradila 10 procent nákladů a DPH. Záchrana podšifového domu v Radimi byla minulý rok po právu nominována Národním památkovým ústavem v Josefově na cenu Patrimonium pro futuro za Královéhradecký kraj za rok 2014.

Nejen za Josefem Váchalem

Loni byla do domu čp. 41 přestěhována obecní knihovna. Obnovené stavení slouží i dalším veřejným účelům, a to jak místním, tak návštěvníkům Radimi. Počítá se s prezentací samotného stavení jako památky lidové architektury a jejím zpřístupněním turistům. Plánují se krátkodobé výstavy, muzeální expozice a prostor je určen také pro komunitní setkávání a pořádání kulturních akcí. Lze odhadovat, že se například některé výstavy budou dotýkat života a díla Josefa Váchala, který v kilometr vzdálených Studeňanech žil od 40. let až do smr-

ti v roce 1969 a je pohřben v Radimi. V sousedních Studeňanech se zachoval celý soubor roubených staveb. Téměř 10 jich je zapsaných do Ústředního seznamu kulturních památek. Navíc jsou Studeňany od roku 1995 prohlášeny vesnickou památkovou zónou. Radim má památkově chráněnou chalupu sice jen jednu, zato s ojedinělou vnitřní dispozicí a nezvyklým „městským“ uličním průčelím, což ze stavení činí výjimečnou památku lidové architektury v celém regionu. Proto je dobře, že je chráněna, opravena, patří obci, má smysluplné využití a je veřejně přístupná. ■

WWW.OBEC-RADIM.CZ

WWW.KNHOVNARADIM.WEBK.CZ

PŘEDSUNUTÝ ŠTÍT S LOUBÍM NA HISTORICKÉM SNÍMKU

ZAKLADATEL reSITE MARTIN BARRY POUKAZUJE NA MOŽNOSTI ZLEPŠENÍ ŽIVOTA VE MĚSTECH.

V DOČASNÉM PAVILONU U NÁRODNÍHO DIVADLA SE V RÁMCI reSITE 2012 KONALY WORKSHOPY, DISKUZE A FILMOVÉ PROJEKCE. FINANCOVÁN BYL PROSTŘEDNICTVÍM SBÍRKY NA KICKSTARTERU.

ROZHOVOR SE ZAKLADATELEM PLATFORMY reSITE MARTINEM BARRYM

Pátým rokem inspiruje naše města

V červnu se uskuteční pátý ročník konference reSITE. Stejnomenou platformu zaměřenou na zlepšování života ve městech založil krajinářský architekt Martin Barry. Nedávno se přestěhoval z New Yorku do Prahy a věnuje se reSITE naplno. S Martinem jsme hovořili o předchozích ročnících, letošní konferenci, ale také o životě v naší metropoli.

Co vás na životě v České republice nejvíce těší? Jaké momenty vás mile překvapují a na co si naopak nemůžete zvyknout?

Mohu mluvit pouze o Praze, kde nyní žiji a znám ji. Momenty, které mne na ní těší, mne zároveň rozčilují a těžko si na ně zvykám. Praha je ve srovnání s ostatními městy, kde jsem žil

a pracoval, poměrně malá a monokulturní. Jsem rád, že žiji v menším městě, avšak nedostatek živoucích ulic o víkendech může působit depresivně. Města by o víkendech měla pulzovat životem! Praha je pomalá a ve své homogenitě pro mne těžko stravitelná, což platí i o jiných městech, například Tokiu či Soulu. Rozmanitost vytváří báječná města, přináší skvělé umění, jídlo, obchody, a tuto diverzitu Praha postrádá. Zjistil jsem, že pro lidi je pohodlnější rozpoznávat výzvy než řešení. Hledat řešení totiž obnáší riziko a může vést k neúspěchu.

Jako jeden z největších problémů vnímám nedostatek osobní zodpovědnosti. Lidé nemají pocit žádné zodpovědnosti za město, ve kterém žijí. Do očí bijící je například, jak pejskaři neuklízí po svých miláčcích. Přitom náprava může být tak jednoduchá. Pokutujte je 250 eury a zaručuji vám, že to již znovu neudělají. Je to otázka osobní zodpovědnosti, která se nezlepšuje, protože vedení města není ochotno důsledně uplatňovat zákony a dbát na jejich dodržování. Totéž se týká parkování na všemožných místech, na chodnících nebo v zelených zónách. Tyto věci mají obrovský vliv na kvalitu života ostatních a přitom existují tak snadná řešení k jejich odstranění, což mne na tom nejvíce frustruje.

V ROCE 2015 SE USKUTEČNIL ČTVRTÝ ROČNÍK KONFERENCE. ODEHRÁL SE OPĚT V PROSTORÁCH FORA KARLÍN.

MINULÝ ROK NA KONFERENCI PŘI DISKUZI S PŘEDNÍM SVĚTOVÝM ARCHITEKTEM JAMESEM CORNEREM

Máte v Praze své oblíbené místo?

Naše kancelář na Praze 1 se stala mým útočištěm. Díky partnerům ze společnosti Atkins a Langford Development máme to štěstí pobývat v krásném barokním paláci ve Voršílské ulici na Novém Městě pražském poblíž Národního divadla. Jakmile vstoupím do kanceláře, nalézám tam naprosté soustředění na naši práci. Je to klidné a mírumilovné místo. Na jaře se proměňuje s ptačím cvrlikáním a slunečním svitem odrážejícím se o světlé stěny v krásné a inspirativní místo. Přes vydlážděné nádvoří sousedíme s kanceláří Václava Havla, sídlí tam také jeho knihovna a nadace. To, co nás obklopuje, nám tedy neustále připomíná jisté hodnoty: diplomacii, důstojnost a tvořivost. Naše kancelář představuje kreativní středobod reSITE. Máme v ní pracovní tabuli na společné formulování nápadů, pěkně osvětlené prostředí s čerstvými květinami a v neposlední řadě to jsou mí chytří, nadšení a tvořiví kolegové, kteří dokážou snadno inspirovat. Opravdu je to tam kouzelné.

Co našim městům chybí?

Totéž co Praze: nejvíc jim chybí život. V posledních letech zmenšující se hustota obyvatel za sebou zanechala kulturní a kreativní prázdnotu v samotném jádru města. Lidé opouštějí centra měst a politici si neuvědomují, jak špatné je rozhodnutí dovolit developerům stavět na zelených plochách daleko od center. Kvůli těmto děsivým a neudržitelným vývojovým vzorcům

lidé ucpávají město auty. Výsledkem je jedna z nejvyšších koncentrací aut v Evropě. Jak jsem již uvedl, všechna tato auta parkují, kdekoli se jim zachce. A když si pouze představíte, jak někoho upozorníte, že nemá právo parkovat na chodníku, tak se rozzuří. Jako kdyby to byla odpovědnost nás všech najít mu místo na parkování. Žádný zákon neříká, že máme platit daně za sousedův osobní prostor na parkování. Celý příběh je žel děsivým a zároveň charakteristickým znakem dnešních vyspělých měst. Přitom zaparkovat auto na chodníku nemůžete beztretně ani v kolumbijské Bogotě!

Přesto existuje tolik příležitostí. Kamkoliv se podívám, vidím potenciál k větší kreativitě a více akcím na ulicích, k méně autům, k lepším restauracím a dopravě, k větší živosti. A mnoho z toho, co popisují, lze uskutečnit v Lisabonu a jsem inspirován tamním víkendovým ruchem a mumrajem. U řeky se nachází celá řada starých skladů zejména pro lodě a námořní zásobování, z nichž mnoho bylo přetvořeno na hezké obchody, galerie, restaurace a bary. V tamním odhodlání je krása. Nejedná se o nové místo pro zbohatlíky, jde o druh oslavy průmyslového dědictví a industriální architektury a nalezení jejich nové funkce. Je úchvatné mít příjemnou restauraci ve staré loděnici. Od roku 2012 stále opakuji, že potenciál Prahy leží na březích řeky a v brownfieldech v blízkosti centra. Jiným městům se podařilo transformovat nábřeží

a brownfieldy za méně než deset let. Oproti tomu se Praha zdála být rezignovaná na diskuzi o možných přeměnách, natož aby se hledala společná řešení a jejich realizace. Je potřeba trochu optimismu, spolupráce a jak říkával můj zesnulý otec, také trochu dravé drzosti (chucpe).

Pátým rokem pořádáte konferenci reSITE. Mohl byste stručně charakterizovat jednotlivé ročníky? Jak se podle vás reSITE vyvíjí?

Založil jsem reSITE s myšlenkou otevřít dialog o udržitelném urbanismu a získal několik partnerů, kteří mne v tom podpořili. Bylo to neuvěřitelně zábavné a zároveň velká výzva. První reSITE v roce 2012 byl experiment a zažil ohromný úspěch s velkým počtem veřejných událostí, vítěznou crowdfundingovou kampaní k financování krátkodobého pavilonu na Nové scéně, improvizovaným parkem na náplavce, třemi konferencemi a filmovou premiérou. Bylo to zkrátka bláznivé stihnout vše v jednom týdnu pouze s pětíměsíční přípravou. Bylo to dost hektické, ale podařilo se nám na sebe upoutat pozornost. Pro reSITE 2013 jsme naše experimentování vylepšili, získali jsme více zainteresovaných lidí a postavili náš druhý pavilon s architektky z Oximoron a ColColl. První dva ročníky byly zaměřené hlavně na veřejné aktivity a kvalitu konferencí. Nicméně akce stále působila amatérsky. Přáli jsme si zvýšit úroveň, avšak s tak malým rozpočtem bylo těžké vše zvládnout.

TEXT JAN ČERVINKA, DAGMAR KOŽELUHOVÁ
FOTO ARCHIV reSITE, DOROTA VELEK, TOMÁŠ PRINC, ZACK DEZON PHOTOGRAPHY

INSTANTNÍ PARK NA NÁPLAVCE BYL KRÁTKODOBOU INTERVENCÍ V RÁMCI RESITE 2012, KTERÁ POUKÁZALA NA MOŽNOSTI OŽIVĚNÍ VLTAVSKÉHO NÁBŘEŽÍ.

V roce 2014 jsme vstoupili do partnerství s Institutem plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR) a velmi nám to pomohlo. IPR se skutečně snaží zlepšit prostředí, ve kterém žijeme, a jeho zástupci v reSITE viděli možnost, jak lze napomoci zlepšení v městském plánování v Praze. Jsme pyšní na toto partnerství, i když někdy zažíváme politický fotbal. Jedná se o velmi dobře fungující instituci, které se daří získávat mladé talentované lidi. Přesně tak, jak o tom všichni sníme, když si představíme účinnou městskou instituci. V tom roce jsme si uvědomili, kolik našich sil a prostředků z malého rozpočtu jde do veřejných aktivit. Přestalo dávat smysl používat malé výnosy z konference k podpoře bezplatných akcí pro veřejnost. Několik let neúspěšně žádáme pražský magistrát, aby nás v tomto směru podpořil. V roce 2014 jsme se rozhodli více soustředit na „profesionální“ činnosti, jako workshopy, diskuze a konferenci samotnou, a všichni jsme viděli velký rozdíl. Přestěhovali jsme konferenci z DOXu do Fora Karlín a podařilo se nám přilákat dokonce více účastníků. Prostoru Fora Karlín jsme se dost báli, především zda obsadíme všechna místa. Po koncertě Nine Inch Nails jsme tam byli teprve druhou událostí a cítili jsme hodně tlaku, abychom odvedli dobrou práci. Místa jsme zaplnili a bylo to skvělé!

V roce 2015 jsme připravili kolem 15 akcí během festivalového týdne, méně pak už po zbytek roku. Sedm

dní naplněných událostmi ale vyžadovalo obrovské celoroční úsilí. Ke konci roku 2015 jsme se rozhodli, že reSITE opravdu potřebuje být aktivní během celého roku. Začali jsme organizovat čtvrtletní akce se zahraničními hosty. A začínáme se více zaměřovat na naše interní expertizy. Zformovali jsme mezinárodní tým s cílem vytvořit zprávu o konkurenceschopnosti a ekonomických dopadech urbanistického vývoje v Praze. Doufáme, že

MARTIN BARRY

Martin je krajinářským architektem se zájmem o městské prostředí. Působil v kanceláři W Architecture v New Yorku, v níž vedl mezioborové týmy pracující na projektech po celém světě. Absolvoval Fulbrightův stipendijní program jako lektor na Fakultě architektury ČVUT v Praze. V září roku 2011 založil mezinárodní festival a konferenci pro obyvatelnější města reSITE. Snaží se pomoci městům být více konkurenceschopnými s promyšleným přístupem k městskému designu, který je založen na vzájemné spolupráci.

nám s ní vedení města pomůže. Byli jsme požádáni o zorganizování podobné události v Abú Zabí a začínáme se dívat po příležitostech mimo Prahu, abychom mohli dále rozšiřovat síť kontaktů a měst, se kterými spolupracujeme. Nadále budeme spolupracovat s IPR, ale chceme také pracovat s vedením města a lidry z privátního sektoru, kteří chápou důležitost našeho snažení a toho, o čem mluvíme.

Inspiroval se již někdo u nás zahraniční zkušeností prezentovanou na reSITE a úspěšně ji aplikoval do městského prostředí?

Během posledních let jsme si všimli podobných akcí a iniciativ objevujících se ve středoevropském regionu. V Bratislavě se konají dvě takové akce. Jedna z nich dokonce kopíruje naše téma Města a migrace pro rok 2017. Řečníci z reSITE jsou zváni do měst na akce věnující se veřejnému prostoru a městskému prostředí. Viděli jsme návrh improvizovaného parku v Plzni. A byli jsme osloveni, zda bychom měli zájem organizovat něco ve stylu reSITE v Brně a Ostravě. Jediná věc, která nás v přijetí těchto výzev omezuje, jsou finanční prostředky. Jejich zajišťování je nesmírně obtížné. Avšak sama skutečnost, že se téma diskutuje, a tím se stává důležitým, a že nás lidé zvou do svých měst, je úžasná a jsme za ni rádi. Snad to znamená, že to, co děláme, funguje. Rozhodli jsme se otevřít dialog a zvyšovat povědomí o městském prostoru s dlouhodobým cílem dosažení změ-

PÁTÝ ROČNÍK reSITE SE USKUTEČNÍ V PRAZE 16. A 17. ČERVNA. KONFERENCE JE SIMULTÁNNĚ TLUMOČENA DO ANGLIČTINY A ČEŠTINY.

ny a nárůstu projektů rozvíjejících tyto myšlenky. A ono se to stane. Potřebujeme důvěryhodného městského lídra, který ví, jak věci skutečně realizovat. Jsme tu a jsme připraveni radit tomu, kdo bude naslouchat a bude se chtít něco dozvědět.

Na reSITE 2015 jsme začali spolupracovat s Prahou 7, magistrátem, IPRem a investorem na řešení situace v Praze-Bubnech. Jedná se o skutečný problém a naše nabídka bezplatného poradenství trvá, stejně jako nabídka uspořádání mezinárodních workshopů, které by plánování posunuly vpřed. Spolupracujeme s více než 250 světově uznávanými odborníky na města. U těchto velkých projektů jsme připraveni využít našich kontaktů k nalezení dobrého řešení pro všechny zúčastněné, takzvané win-win situace.

Jaké připravujete letos novinky? V čem by měl být hlavní přínos tohoto ročníku?

Pro letošní pátý ročník jsme zvolili téma Města a migrace. Konference se uskuteční 16. a 17. června ve Foru Karlín. Bezpochyby se bude jednat o nejlepší a nejvýznamnější konferenci, kterou jsme organizovali. Přivítáme odborníky z Německa, Austrálie, Japonska, Velké Británie, Polska a dalších 15 zemí a dále více než 800 delegátů z přibližně 40 zemí. Líbí se nám pestrost lidí na našich akcích. Konference se zúčastní studenti nejrůznějších oborů, politici, městští architekti, ministři, velcí developoři, investoři

a jejich klienti. Ti všichni budou hovořit s politiky a naší velkou mezinárodní členskou základnou včetně přednášejících. Bude to skvělé.

Všechny letošní akce ale nebudou řešit tak závažná témata. Nepřestávejte nás sledovat, protože plánujeme minimálně jednu velkou událost, která se odehraje ve veřejném prostoru Prahy během léta!

A také bych měl zmínit, že letos je reSITE poprvé mým jediným zaměstnáním. Od založení reSITE v roce 2012 jsem se mu věnoval pouze na částečný úvazek a profesně působil především jako krajinářský architekt v kanceláři v New Yorku. Tento rok jsem tedy plně odevzdaný všemu, co plánujeme v reSITE dělat. Jsem nervózní z té výrazné změny v osobním životě a zároveň nadšený z našeho potenciálu. Mám

nejlepší tým na světě, ve kterém budeme společně dál uvažovat nad tím, jak navrhovat nejlepší města na světě.

Jaké máte v reSITE plány do budoucnosti? Co byste vzkázal našim čtenářům?

Jak jsem již uvedl, doufáme, že letos budeme expandovat a připravovat analýzy a studie, pokud se nám podaří zajistit dostatečné financování. Očekávám, že do roku 2017 zveřejníme naši první analýzu s tvrdými ekonomickými daty o možnostech udržitelného rozvoje měst. A budeme připravovat nejrůznější aktivity, které jste tu ještě neviděli!

Kromě globálního expandování, výzkumu a poradenských služeb bychom rádi rozšiřovali zábavné aktivity ve veřejném prostoru. Příští roky budou vzrušující. ■

reSITE 2016

V červnu již popáté zavítají do Prahy globální špičky architektury, urbanismu, městského plánování a starostové významných metropolí. Na dvoudenní mezinárodní konferenci reSITE 2016: Města a migrace v pražském Foru Karlín budou diskutovat a nabízet úspěšná řešení pro města, jež dnes stojí více než kdy jindy před výzvami spojenými s přílivem nových obyvatel. Posláním reSITE je překlenout vzdálenosti mezi architekty, městskými samosprávami, developery, designéry, investory a obyvateli měst. Architektům na počátku kariéry i odborníkům s dlouhou praxí přináší nenahraditelný kontakt s posledními trendy, které hýbou světem. Letošní konference je pořádána ve spolupráci s Institutem plánování a rozvoje hlavního města Prahy a za podpory města Prahy.

16.-17. ČERVNA FORUM KARLÍN

WWW.RESITE.CZ

AREÁL KLÁŠTERA JE SITUOVÁN NA PETRSKÉM NÁVRŠÍ V HISTORICKÉM JÁDRU OLMOUCI. APSIDA KAPLE SE OBRACÍ DO BISKUPSKÉHO NÁMĚSTÍ.

PLASTICKÝ ORNAMENT KOVOVÉHO LUSTRU

VITRÁŽ SE SV. FRANTIŠKEM

FOTOREPORTÁŽ

FOTO ZDENĚK PORCAL

Skrytá krása kaple v centru Olomouce

Před pěti lety sestra Marta Lucie Cinciálová požádala jako představená Kongregace Milosrdných sester III. řádu sv. Františka v Olomouci o vypracování návrhu na úpravu kaple z konce 19. století architektky Jana Mléčku, Jiřího Marka a Vojtěcha Jemelku z ateliéru M2AI.COM. Loni byla obnova běžně nepřístupného prostoru dokončena. Zahrnovala celkové řešení interiéru včetně nového mobiliáře, osvětlení a vitráží. Na svatostánku a kruhovém lustru spolupracoval Petr Demek, na vitrážích Jan Jemelka. Otevřenost zadavatelky k novým přístupům umožnila citlivou a zároveň výraznou architektonickou intervenci v historickém interiéru provedenou zcela soudobými výtvarnými prostředky.

WWW.SMFO.CZ | WWW.M2AI.COM

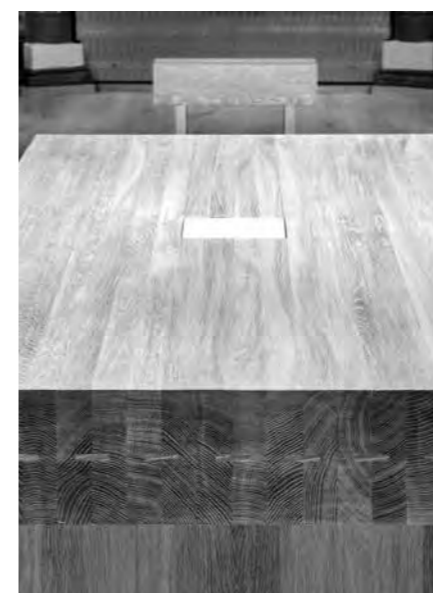
PROTILEHLOU STRANU KAPLE UZAVÍRÁ SAKRISTIE, NAD NÍŽ JE UMÍSTĚNA ZPĚVÁČKÁ KRUCHTA.

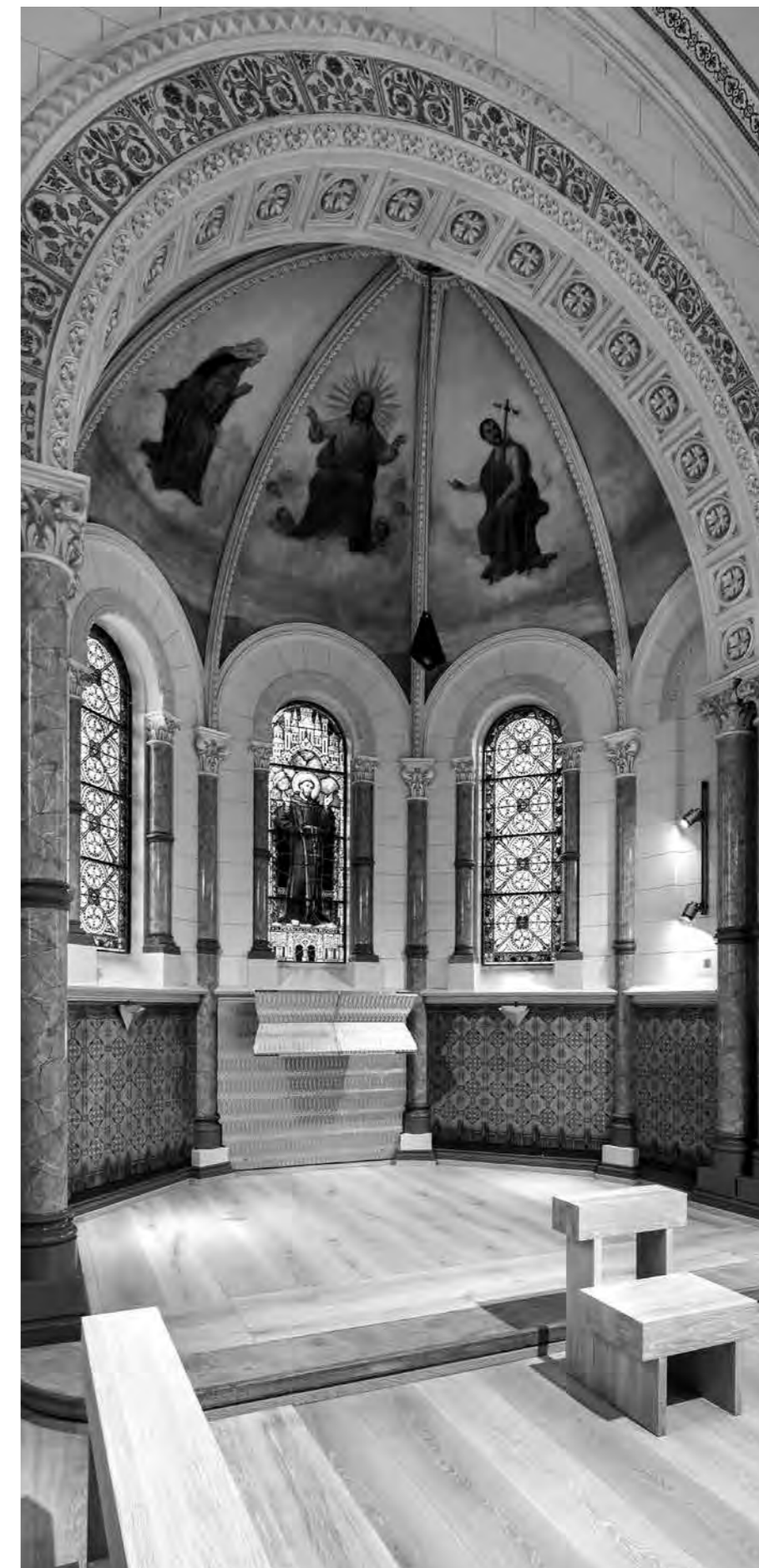
MOTIV STOLU JAKO SYMBOL SHROMÁŽDĚNÍ ARCHITEKTI AKCENTOVALI V SAMOTNÉM STŘEDU KAPLE.

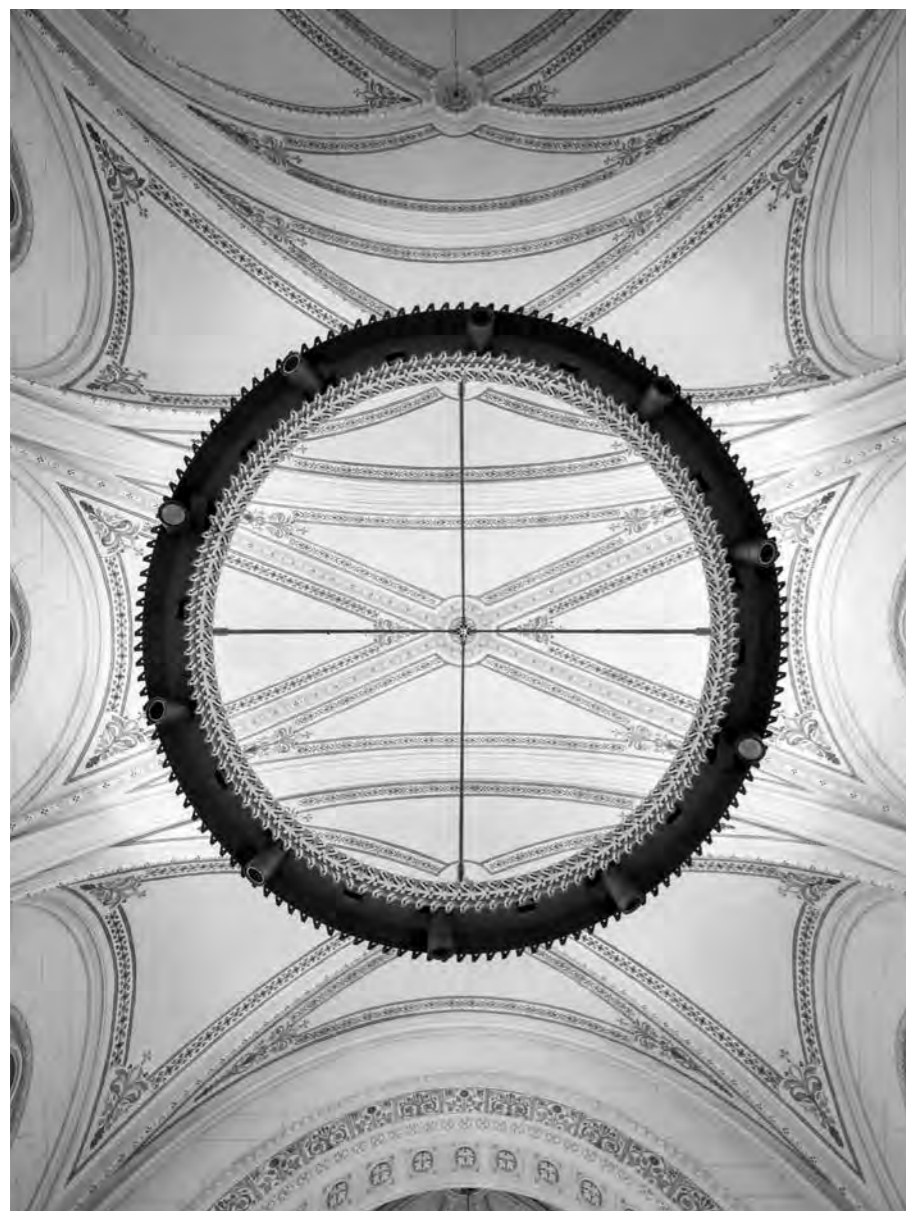
NÁVRH MOBILIÁŘE MIMO JINÉ VYCHÁZÍ ZE ZÁKLADU ŘEHOLE.

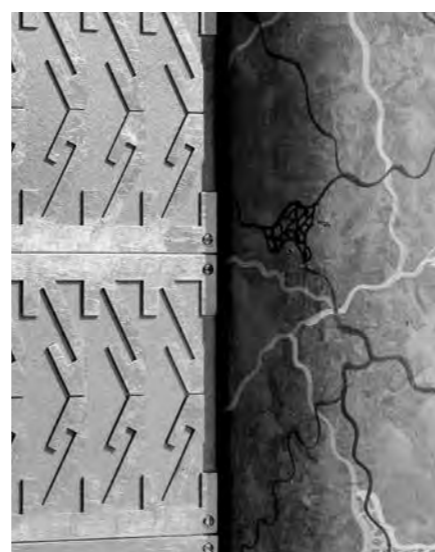
POKORA A JEDNODUCHOST JE ZDŮRAZNĚNA VE ZVOLENÉM MATERIÁLU A FORMÁCH.

NOVÉ ÚPRAVY NEZASTIHUJÍ PŮVODNÍ HISTORIZUJÍCÍ VÝZDOBU KAPLE.

KRUHOVÝ LUSTR A KŘÍŽOVÁ KLENBA TVOŘÍ HARMONICKÝ CELEK.

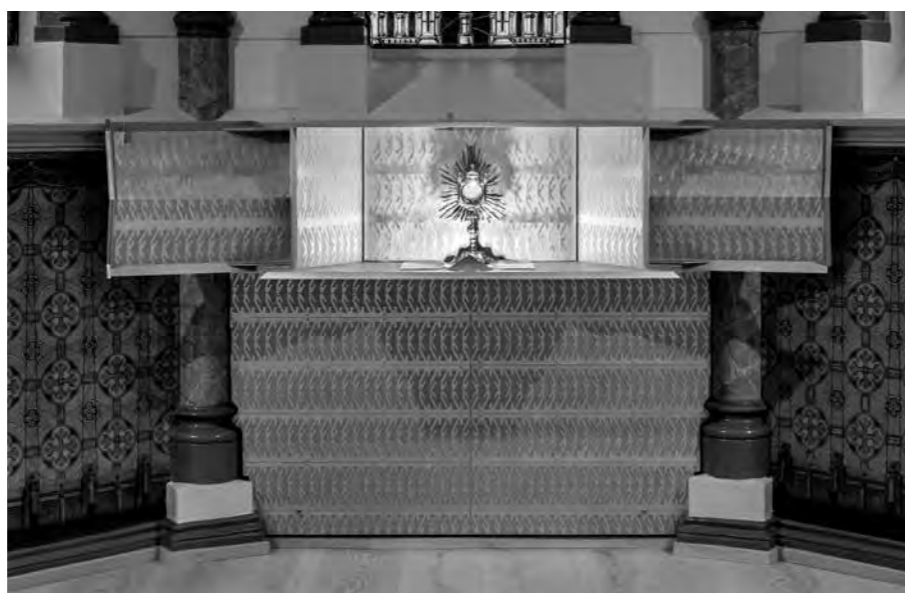
SOULAD PŮVODNÍ VÝMALBY S PLASTICKÝM ORNAMENTEM NOVÉHO SVATOSTÁNKU

ÚSTŘEDNÍ KRUHOVÝ LUSTR PODTRHUJE PŘIROZENOU JEDNOTU PROSTORU.

ARCHITEKTŮM SE PODAŘILO CITLIVĚ SPOJIT NOVÉ PRVKY S PŮVODNÍ VÝZDOBOU.

SVATOSTÁNEK JE UMÍSTĚN V ZÁVĚRU APSIDY. SAMOTNÁ SCHRÁNA S HOSTÍ SE PO OTEVŘENÍ STÁVÁ ÚSTŘEDNÍM MOMENTEM ADORACE.

NÁZOR

Mají vámi oceněné realizace z posledních let něco společného a mohou naznačovat obecnější povahu novostaveb či rekonstrukcí v historickém prostředí našich měst? Které objekty byste čtenářům doporučili navštívit?

Zeptali jsme se zástupců tří neziskových organizací, jež výrazně podporují zájem veřejnosti o kvalitní architektonické realizace v historickém prostředí pravidelným udílením ocenění.

Martina Mertová
Za krásnou Olomouc

Spolek Za krásnou Olomouc se udílením Ceny Rudolfa Eitelbergera nezaměřuje pouze na novostavby či rekonstrukce v historickém prostředí. Pátráme po kvalitních realizacích napříč všemi typy a architektonickými úkoly, omezení je dáno pouze hranicemi Olomouckého kraje. Když se pokusíme o hrubou statistiku, ve všech čtyřech dosavadních ročnících, z nichž první se v retrospektivě vracel až k roku 1989, se sešlo celkem 32 nominovaných. Z nich přesně polovinu zabraly právě rekonstrukce a pouze ve čtyřech případech si dle porotců diplom zasloužili autoři novostaveb v historickém prostředí. Oceněné rekonstrukce probíhaly až na výjimky pod dohledem památkové péče, což jí jistě můžeme připsat k dobru. Menší počet novostaveb v historickém prostředí lze vysvětlit menším počtem příležitostí, ale jistě také nezanedbatelným množstvím promarněných šancí. K návštěvě či prohlídce můžeme doporučit všechny dosavadní laureáty, jmenovitě rekonstrukci Horního náměstí v Olomouci, úpravu náměstí a parku ve Velké Bystrici, novostavbu mostu v Přerově nebo komorní revitalizaci návsi v Bukovanech. Z loňských nominací si zaslouží pozornost rekonstrukce ložiskové synagogy nebo tančírny v Račím údolí. Autory a investory těchto chválných počínů i další tipy na výlet naleznou zájemci na stránkách spolku.

WWW.KRASNAOLOMOUC.CZ.

Rostislav Švácha
Klub Za starou Prahu

Obecnější trend novostaveb v historickém prostředí u nás spočívá v téměř pravidelné absenci novostaveb z Prahy. V prvních ročnících to tak nebyvalo. Absenci Prahy lze vysvětlit tím, že volná místa pro novostavby v pražském historickém centru jsou už téměř všechna obsazená. Možná se tu však žel projevuje i snaha investorů získat v novostavbě co největší množství užité plochy, nafukovat proto její objem a ztrácet tak smysl pro správné proporce a měřítko. Ke stejné špatným koncům může vést touha investora ukázat druhým, kolik mám peněz a jak dokážu být extravagantní. Když je novostavba pojatá právě takovým způsobem, nedovede pak být náležitě kontextuální a nepatří do naší soutěže. Za návštěvu rozhodně stojí novostavby, které se dobře umístily v posledních ročnících naší soutěže, takže letos by milovníci dobré a kontextuální moderní architektury měli zaměřit do Čáslavi, Jaroměře a Litomyšle.

WWW.ZASTAROU PRAHU.CZ

Tomáš Skalík
Za Opavu

Oceněné realizace, přestože to tak vypadat na první pohled nemusí, mají řadu styčných bodů. Vždy se jedná o stavby, které vybočují nad běžnou stavební produkci. Dobrý výsledek bývá zaručen kvalitním jasným záměrem, který stojí na počátku. Podstatný vliv pak přináší dobrý architekt či projektant, který prvotní podnět umí rozvinout správným směrem. To se pak neobejde bez zkušených řemeslníků a stavebníků. Kupodivu však není, nechci říct podružná, ale tolik zásadní otázka výše investičního vkladu. Nedostatek financí se sice může neblaze projevit při realizaci v nevhodných kompromisech, ale také může být inspirativním limitem. Mnohokrát jsme se setkali s ukázkami obojího. Na odpověď na druhou část otázky je dle našeho názoru ještě trochu brzy. Nicméně zdá se nám, že se pomalu vrací dobrý zvyk navrhovat architekturu v širších kontextech, jak prostorových, tak časových, a na ústupu je záměrná arogance, což pak umožňuje vnímat současné vstupy do staršího prostředí jako více harmonické. Doporučit mohu jistě všechny stavby oceněné Cenou Josefa Maria Olbricha.

WWW.ZAOPAVU.CZ

Z MĚST A OBCÍ

HOSTINNÉ

Renesanční radnice s obry

Mezi nejzajímavější památky města patří budova renesanční radnice s věží a postavami dvou obrů, takzvaných rolandů. První písemná zmínka o této stavbě pochází z roku 1487. Objekt prošel celou řadou přestaveb. Renesančně byla radnice přestavěna roku 1591. K dalším stavebním úpravám došlo po požáru roku 1610, kdy byla fasáda věže bohatě ozdobena ornamentálním a figurálním sgrafitem. Roku 1641 byly do nároží věže umístěny postavy dvou 4,8 metru vysokých obrů v římské zbroji jako symbolů starého tržního práva města. V posledních letech prošla radnice několika rekonstrukcemi hrazenými z prostředků Ministerstva kultury v rámci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón a z rozpočtu města Hostinné. Jedna z nejnáročnějších oprav se uskutečnila v roce 2015. Části trámů hrázděného zdiva ve věži byly napadeny hnilobou a dřevokazným hmyzem, a tak musely být vyměněny. Budova radnice nyní slouží jako sídlo městského úřadu.

WWW.HOSTINNE.INFO

CHEB

Tvrz Pomezná má naději na záchranu

Tvrz Pomezná je jedinou zachovanou stavbou po zaniklé vesnici založené ve 12. století a vzdálené asi devět kilometrů severozápadně od Chebu. Její původní název Markhausen naznačoval „domy stojící na hranicích“, což jí po druhé světové válce předurčilo k zániku. Díky Petru Jaškovi z Chebu, který se rozhodl pro záchranu tvrze a patří mu pozemek pod ní, se nyní středověké památce snad blýská na lepší časy. V roce 2015 požádal o pomoc při obnově zapsané kulturní památky Karlovarský kraj, Ministerstvo kultury, Nadační fond Historický Cheb a Nadaci Chebský les. Pomoc mu nabízejí i přátelé. V červnu 2016 se na tvrzi bude konat Letní škola památkové technologie Národního památkového ústavu v rámci projektu (Ne)tušené souvislosti. Uskuteční se ve spolupráci s městem Cheb. Tématem bude konzervace historických vápenných omítek a stabilizace zdiva pomocí vápenných materiálů. Prvním cílem Petra Jašky je stabilizace objektu a zastavení jeho chátrání.

WWW.CHEB.CZ

CHRUDIM

Městské hradby v původní kráse

Městské opevnění v Chrudimi se datuje do druhé poloviny 13. století, čímž patří k nejstarším fortifikačním stavbám na území českého státu. Do současnosti se dochovala hradební zeď, několik věžic, rekonstruovaná bašta Prachárna a dvě fortny: Tmavá a Pardubická. Původní dvě brány byly zbořeny v 19. století. V 60. až 80. letech 20. století se uskutečnily rozsáhlé opravy dochovaných hradeb, mnohdy však ne příliš zdařilé. Starší opravy se naštěstí nedotkly úseku hradeb vybíhajících západním směrem od bašty Prachárna. Zeď si tam téměř 800 let udržela detaily původní konstrukce. Aby z někdejší důstojné chlouby krásného města nezůstala pouhá opěrná zeď, byla opravena kombinovaným způsobem – konzervací a doplněním nesoudržných částí líce i jádra hradby odpovídajícím materiálem. Výsledkem je zdařilá obnova cenného dokladu dávné historie.

WWW.CHRUDIM.EU

JINDŘICHŮV HRADEC

Muzeum fotografie a moderních obrazových médií

Muzeum fotografie a moderních obrazových médií bylo založeno a je významně podporováno městem Jindřichův Hradec. Celoročně nabízí pestrý výběr výstav. Letošní sezonu zahájí v sobotu 9. dubna vernisáž výstav Jovan Dezort – Co odnesl čas a Trojský element – Antonín Kratochvíl a jeho žáci. Na výstavě s názvem Fotografie jako součást digitální grafiky bude představena tvorba studentů katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. U příležitosti 700 let od narození Karla IV. připravuje muzeum výstavu Odkaz Karla IV. ve fotografii, která se bude konat od 29. května do 30. prosince. Mezi letošními novinkami návštěvníci muzea naleznou mimo jiné jednorázové fotografické vycházky, jež zahrnou i poradnu pro začínající fotografy. Informace o aktuálním programu a výstavách jsou publikovány na internetových stránkách muzea nebo městského informačního střediska.

WWW.MFMOM.CZ

WWW.INFOCENTRUM.JH.CZ

KARVINÁ

Zámek Fryštát – empírová perla

Významnou památkou Těšínského Slezska a zároveň dominantou historického jádra Karviné je zámek Fryštát. Jeho poslední majitelé, rod Larisch-Mönnichů, mu vtiskli jeho současnou empírovou podobu. V roce 1994 začala zásadní rekonstrukce zámku. Veřejnosti byl zpřístupněn v roce 1997. V současné době mohou návštěvníci volit mezi třemi prohlídkovými okruhy včetně expozice ze sbírek Národní galerie v Praze. První dubnovou neděli čeká na zájemce bohatý program stylizovaný do 20. let minulého století. V květnu následuje tradiční akce v rámci Dne muzeí a galerií pod názvem Na zámek za polovic. V červenci se mohou hlavně děti těšit na program Léto na zámku – hurá na prázdniny. Fryštát se zapojí rovněž do Hradozámecké noci a Dnů evropského dědictví. Konec roku přinese akci Vánoční čas na zámku. Po celý rok se budou konat i tematické výstavy, na nichž budou k vidění například veduty moravských a slezských měst, zámků a paláců rodu Larisch-Mönnichů či obrazy Jakuba Špaňhela.

WWW.KARVINA.CZ

WWW.ZAMEK-FRYSTAT.CZ

NOVÝ JIČÍN

Hotel Praha vzkvétá

Historické město Nový Jičín s řadou renesančních a barokních památek se snaží o aktivní přístup k ochraně a obnově kulturního dědictví. Dokládá to i postupná rekonstrukce kulturní památky hotelu Praha, kterou město převzalo do vlastnictví v roce 2013. První etapa oprav začala hned v roce 2014 a zahrnovala sanaci krovů, opravu říms, soklu, podlah a světlíku. Bylo nutné opravit také schodiště. Náklady na tuto část rekonstrukce byly vyčísleny na necelé 3,4 miliony korun, z toho 900 tisíc pokryla dotace z Ministerstva kultury a z Moravskoslezského kraje přišel příspěvek 350 tisíc korun. V druhé etapě, která se uskutečnila v roce 2015, se prováděla obnova schodišť, zábradlí, oken a balkonů. Opravila se také fasáda a klempířské prvky. Na řadu přišel i interiér jídelny, okna, dveře a kryty radiátorů. Tyto práce vyšly na více než 3,1 milionu korun, z čehož z Ministerstva kultury byla poskytnuta dotace ve výši 745 tisíc korun a z Moravskoslezského kraje město obdrželo 350 tisíc korun.

WWW.NOVY-JICIN.CZ

Tomáš Anděl

Město Cheb

Stavomír Kudláček

Muzeum fotografie a moderních obrazových médií

Město Karviná

Václav Hradil

Z MĚST A OBCÍ

ŠLUKNOV

Sladovna bude zachráněna

Po šluknovském pivovaru, který produkoval pivo v letech 1512–1977, zůstala budova sladovny s hvozdem. I když je nyní sladovna ve velmi špatném technickém a statickém stavu, což je nejpaprtnější na propadlých střechách, obvodových zdech a klenbách, město budovu koupilo. Následně byla prohlášena za kulturní památku a radnice se jí rozhodla revitalizovat. V první etapě se bude zajišťovat statika objektu a oprava krovu. Rekonstrukci finančně podpořilo Ministerstvo kultury z Programu regenerace městských památkových rezervací a zón. Město si podalo žádost také o finanční podporu z Programu na záchranu a obnovu kulturních památek Ústeckého kraje pro rok 2016. O využití bývalé sladovny se nyní vede veřejná diskuze. Mezi návrhy je například vytvoření prostor pro volnočasové aktivity nebo vybudování ubytovacího zařízení s pivovarem a restaurací. Pro ten by však město potřebovalo získat větší investora.

WWW.MESTO-SLUKNOV.CZ

Michal Bušák

POZVÁNKY A TIPY

VIVIL WM, CP, BV, SA, A, C

DRUHÝ ŽIVOT KARLA IV.

Od května do srpna přiblíží výstava v Karolinu, jak byla vnímána osobnost Karla IV. v průběhu staletí následujících po jeho smrti. Zhodnotí z dlouhodobé perspektivy nejen jeho státnický a politický, ale také historický a kulturní odkaz. Výstava vznikla ve spolupráci s Národní galerií a Národním technickým muzeem.

OSLAVY 700. VÝROČÍ NAROZENÍ KARLA IV.

Univerzita Karlova v Praze organizuje řadu aktivit a slavnostních událostí, kterými připomene odkaz tohoto panovníka. Na stránkách oslav je přehled nejdůležitějších akcí, na nichž se univerzita podílí. KAREL700.CUNI.CZ

PRAHA KARLA IV.

Pražská informační služba připravila přehledné stránky, které slouží jako praktický rozcestník s tipy na nejrůznější akce pořádané v Praze v průběhu celého roku v souvislosti s výročním narozením Karla IV. WWW.KARLOVAPRAHA.CZ

CÍSAŘ KAREL IV. 1316–2016

Praha a Norimberk budou hostit bavorsko-českou zemskou výstavu. Pořádá ji Národní galerie v Praze s partnerskými institucemi v Norimberku, Augsburgu a Lipsku. Mimořádný výběr památek kultury a umění Karlovy doby bude k vidění od května do září ve Valdštejnské jízdárně.

VSTAŇ A POJĎ S NÁMI!

Kabinet pro klasická studia Filosofického ústavu Akademie věd pořádá v Třešti 1.–5. července Letní školu klasických studií, letos s podtitulem Písemnictví, vzdělanost a umění doby Karla IV., jejich návaznost na antické vzory a jejich obraz v pozdější historiografii.

STAROČESKÁ LITERÁRNÍ BESEDA

Ústav pro českou literaturu Akademie věd pořádá celoroční cyklus akcí, které nahlédnou osobnost Karla IV. a dobu jeho vlády z odborného, interdisciplinárního a kritického zorného úhlu.

ARCHITEKTURA PRO KORUNU

Vzdělávací výstavu s podtitulem Lidé a architektura v době Karla IV., která je určena především dětem, mohou zájemci navštívit v Jiřském klášteře od poloviny května do 10. října.

Tom Droppa

DĚKUJEME

300 dárcům za 319 tisíc korun v roce 2015

Vážíme si všech našich příznivců, ať už se rozhodli naši práci podpořit poprvé, opakovaně, anebo pravidelně.

Proč rozvíjíme dárcovství?

Vydávat časopis a provozovat portál PROPAMÁTKY můžeme také díky našim dárcům. Jejich narůstající počet je pro nás současně potvrzením toho, že naše práce má smysl.

Co jsou pravidelné dary?

Je to forma finanční podpory, kdy nás podporují čtenáři a příznivci menšími částkami každý měsíc. Pravidelné dárcovství přispívá k dlouhodobé stabilitě celé redakce.

Chcete nás poznat osobně?

Srdečně zveme všechny naše dárcy na slavnostní vyhlášení soutěže veřejných sbírek na památku MÁME VYBRÁNO do dominikánského kláštera v Praze 31. května 2016.

KLUB
PROPAMÁTKY

klub.propamatky.info

MÁME VYBRÁNO

KONFERENCE O FINANCOVÁNÍ PAMÁTEK
31. KVĚTNA 2016

registrace a program: www.mamevybrano.cz

Jan Bertos

HLAVNÍ PARTNER PORTÁLU

Pálené tašky značky TONDACH navazují na tisíciletou tradici používání tohoto druhu střešní krytiny, z čehož vyplývá závazek uchovávat ráz střešní krajiny zejména z pohledu materiálu a tvarů také do budoucna. Výrobky

této značky mají nejdelší záruku na základní střešní tašky vyráběné u nás, a to 33 let. Životnost pálených tašek ale činí až 100 let.

www.tondach.cz

ODBORNÍ PARTNEŘI PORTÁLU

JANOŠÍK
OKNA-DVEŘE

Kvalitní česká okna a dveře s tradicí od roku 1926 – repliky špaletových oken i historických dveří
www.janosik.cz

Zajistíme likvidaci dřevokazného hmyzu v historických stavbách prostřednictvím horkého vzduchu.
www.thermosanace.eu

Prověřené materiály pro řešení vlhkostních problémů v historických objektech včetně poradenství
www.mc-bauchemie.cz

HANIŠ
HISTORICKÁ DLAŽBA

Ovládáme řemeslo ručně sypané, historické, ostře pálené, probarvené keramické dlažby.
www.historicka-dlazba.cz

Kvalitní minerální nátěrové systémy pro restaurování a obnovu památek
www.keim.cz

ERCO

Využijte našich zkušeností s osvětlením historických budov.
www.erco.com

Od roku 1991 dodáváme izolační systémy i do historických budov.
www.ciur.cz

Odborný veletrh PAMÁTKY pořádá INCHEBA EXPO PRAHA spol. s r. o.
www.incheba.cz/pamatky

Znáte důvěryhodné a seriózní společnosti, které působí v oblasti obnovy a péče o památky u nás? Dejte nám o nich vědět.

Čtvrtletník portálu PROPAMÁTKY
Ročník 5, číslo 1, vychází: 4x ročně
Vydává: Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
Editor: Jan Červinka

Redakce: Aleš Kozák, Zbyněk Konvička,
Dagmar Koželuhová, Veronika Pevná,
Jindřiška Kukrálová
Jazyková redakce: Lenka Kuboušková

Grafická úprava: Jiří Pobřísl a Jan Šturm
Evidenční číslo: MK ČR E 208 18
© Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
E-mail: redakce@instituteu.cz